

De grote Gatsby

F. Scott Fitzgerald

Voorwoord

In mijn jongere en kwetsbaardere jaren gaf mijn vader me een raad die ik sindsdien steeds weer in mijn gedachten heb omgewenteld: onthoud, wanneer je de neiging voelt iemand te bekritisieren, dat niet iedereen op deze wereld dezelfde kansen heeft gekregen als jij.

Ik heb die woorden altijd als een soort kompas beschouwd, een stille aansporing tot verdraagzaamheid. Ze hebben me geleerd mijn oordeel op te schorten, een gewoonte die me toegang heeft gegeven tot de vreemdste zielen en me tegelijk het mikpunt heeft gemaakt van menige onvermoeibare zeurpiet. Maar bovenal hebben ze me geleerd dat het leven oneerlijk verdeelt wat het aan fatsoen en kansen te bieden heeft.

Na twee jaar afstand kan ik zeggen dat de gebeurtenissen van die ene zomer – de zomer van 1922 – mijn kijk op de wereld voorgoed hebben veranderd. Ik was toen een jonge man uit het Midden-Westen, met zijn rechtlijnige moraal en kalme zekerheden, en belandde in het bruisende oosten, waar alles sneller ging, feller scheen en dieper kon vallen. Daar ontmoette ik Jay Gatsby, een man die een droom najaagde die groter was dan hijzelf, en die er alles voor overhad – tot en met zijn leven.

Dit boek is mijn poging om dat alles te begrijpen, of tenminste vast te leggen zoals ik het heb beleefd. Het is geen oordeel, geen biografie, maar een getuigenis van een tijd waarin rijkdom en verlangen hand in hand gingen met illusie en tragiek. Gatsby's feesten, zijn huis vol licht en muziek, het groene schijnsel aan de overkant van de baai – ze vormen het decor van een verhaal over liefde die te laat komt, over kansen die verkeken zijn, en over de prijs die we betalen voor onze dromen.

Ik was toeschouwer, soms deelnemer, in een wereld die me zowel betoverde als afstootte. Wat ik zag, was niet alleen het verhaal van één man, maar van een hele generatie die geloofde dat alles mogelijk was – als je maar hard genoeg droomde.

Dit is het verhaal van Jay Gatsby. En als u het leest, hoop ik dat u, net als ik, even blijft stilstaan bij dat groene licht in de verte, en bij wat het betekent om te verlangen naar iets dat net buiten bereik ligt.

Nick Carraway 1924

Inhoudsopgave

<i>I</i>	5
<i>II</i>	18
<i>III</i>	28
<i>IV</i>	41
<i>V</i>	54
<i>VI</i>	64
<i>VII</i>	74
<i>VIII</i>	98
<i>IX</i>	108

I

In mijn jongere en kwetsbaardere jaren gaf mijn vader me een raad die ik sindsdien steeds weer in mijn gedachten heb omgedraaid.

‘Als je ooit de neiging voelt om iemand te bekritisieren,’ zei hij, ‘bedenk dan dat niet iedereen op deze wereld dezelfde kansen heeft gehad als jij.’

Meer zei hij niet, maar we waren altijd al op een terughoudende manier bijzonder open tegen elkaar, en ik begreep dat hij veel meer bedoelde dan die woorden alleen. Daardoor ben ik geneigd om elk oordeel op te schorten, een gewoonte die me toegang heeft gegeven tot veel merkwaardige karakters en me ook het slachtoffer heeft gemaakt van menige doorgewinterde zeurpiet. Het afwijkende brein ontdekt die eigenschap snel en hecht zich eraan vast zodra ze opduikt bij een gewoon mens, en zo kwam het dat ik op de universiteit ten onrechte werd beschuldigd van politieke ambities, alleen omdat ik op de hoogte was van de verborgen smart van wilde, onbekende mannen. De meeste bekentenissen kwamen ongezoekt – vaak veinsde ik slaap, afwezigheid of een spottende luchthartigheid wanneer ik aan een onmiskenbaar teken merkte dat een intieme ontboezeming in aantocht was; want de intieme ontboezemingen van jonge mannen, of althans de manier waarop ze die verwoorden, zijn doorgaans gejat en ontsierd door duidelijke verzwijgingen. Oordelen opschorten is een kwestie van oneindige hoop. Ik ben nog altijd een beetje bang iets te missen als ik vergeet dat, zoals mijn vader snobistisch opperde en ik snobistisch herhaal, het besef van elementaire fatsoensnormen ongelijk over de geboorten is verdeeld.

En na dit alles over mijn verdraagzaamheid te hebben opgescheept, kom ik tot de bekentenis dat die een grens heeft. Gedrag kan gebaseerd zijn op harde rots of op drassige moerassen, maar na een bepaald punt interesseert het me niet meer waarop. Toen ik afgelopen herfst uit het oosten terugkeerde, wilde ik dat de wereld voor altijd in uniform was en in een soort morele houding bleef staan; ik verlangde niet langer naar woeste uitstapjes met bevoorrechte blikken in het menselijk hart. Alleen Gatsby, de man naar wie dit boek is genoemd, was uitgezonderd van mijn afkeer – Gatsby, die alles belichaamt waarvoor ik een oprechte minachting koester. Als persoonlijkheid een onafgebroken reeks geslaagde gebaren is, dan straalde er iets prachtigs van hem uit, een verhoogde gevoeligheid voor de beloften van het leven, alsof hij verwant was aan een van die ingewikkelde apparaten die aardbevingen registreren op tienduizend kilometer afstand. Die ontvankelijkheid had niets te maken met die slappe indrukbaarheid die wordt verheven onder de naam ‘creatief temperament’ – het was een buitengewoon talent voor hoop, een romantische paraatheid zoals ik die bij geen ander mens heb aangetroffen en die ik waarschijnlijk nooit meer zal tegenkomen. Nee – Gatsby kwam er uiteindelijk goed vanaf; het is wat op Gatsby joeg, wat vuil stof opwaarde in het kielzog van zijn dromen, dat tijdelijk mijn belangstelling wegnam voor de mislukte smarten en kortademige vreugden van mensen.

Mijn familie behoort al drie generaties tot de welgestelde, vooraanstaande inwoners van deze stad in het Midden-Westen. De Carraways vormen een soort clan, en we koesteren de traditie dat we afstammen van de hertogen van Buccleuch, maar de echte stamvader van mijn tak was de broer van mijn grootvader, die in 1851 hierheen kwam, een plaatsvervanger stuurde naar de Burgeroorlog en het groothandel in ijzerwaren begon dat mijn vader nog altijd voortzet.

Ik heb die grootoom nooit gezien, maar ik lijk naar verluidt op hem – met name op het nogal harde portret dat in vaders kantoor hangt. Ik studeerde af in New Haven in 1915, precies een kwart eeuw na mijn vader, en kort daarna deed ik mee aan die vertraagde Germaanse volksverhuizing die bekendstaat als de Grote Oorlog. Ik genoot zo intens van de tegenaanvallen dat ik rusteloos terugkeerde. In plaats van het warme middelpunt van de wereld te blijven, leek het Midden-Westen nu de rafelig rand van het heelal – dus besloot ik naar het oosten te gaan om het obligatievak te leren. Iedereen die ik kende zat in de obligaties, dus veronderstelde ik dat het wel één alleenstaande man extra kon dragen. Al mijn tantes en ooms bespraken het alsof ze een kostschool voor me uitkozen, en zeiden uiteindelijk met zeer ernstige, aarzelende gezichten: ‘Nou – ja-a.’ Vader stemde ermee in me een jaar te financieren, en na diverse uitstellen vertrok ik in het voorjaar van tweeëntwintig voorgoed naar het oosten, dacht ik.

Het verstandigste was kamers te zoeken in de stad, maar het was een warm seizoen en ik kwam net uit een streek met uitgestrekte gazons en vriendelijke bomen, dus toen een jonge collega voorstelde samen een huis te huren in een forensenplaats, klonk dat als een uitstekend plan. Hij vond het huis, een verweerde kartonnen bungalow voor tachtig dollar per maand, maar op het laatste moment stuurde het bedrijf hem naar Washington, en ging ik alleen naar het platteland. Ik had een hond – tenminste een paar dagen, tot hij wegliep – en een oude Dodge en een Finse vrouw die mijn bed opmaakte, ontbijt kookte en in zichzelf Finse wijsheden mompelde boven het elektrische fornuis.

Het was een dag of wat eenzaam tot op een ochtend een man, die nog korter geleden was aangekomen dan ik, me staande hield op de weg.

‘Hoe kom ik in het dorp West Egg?’ vroeg hij radeloos.

Ik wees het hem. En terwijl ik doorliep was ik niet meer eenzaam. Ik was een gids, een baanbreker, een oorspronkelijke kolonist. Hij had me terloops de vrijheid van de buurt geschonken.

En zo, met het zonlicht en de grote uitbarstingen van bladeren aan de bomen, precies zoals dingen groeien in versnelde films, kreeg ik dat vertrouwde gevoel dat het leven opnieuw begon met de zomer.

Er was zoveel te lezen, bijvoorbeeld, en zoveel gezonde kracht te putten uit de jonge, adem schenkende lucht. Ik kocht een dozijn boeken over bankieren, krediet en effecten, en ze stonden op mijn plank in rood en goud als vers geld uit de munt, belovend de glanzende geheimen te onthullen die alleen Midas,

Morgan en Maecenas kenden. En ik had het hoge voornemen om daarnaast nog veel andere boeken te lezen. Op de universiteit was ik nogal literair – één jaar schreef ik een reeks zeer plechtige en voor de hand liggende hoofdartikelen voor de Yale News – en nu wilde ik al dat soort dingen weer in mijn leven brengen en opnieuw die meest beperkte van alle specialisten worden, de ‘veelzijdige mens’. Dit is geen epigram alleen – het leven laat zich tenslotte veel beter bekijken vanuit één enkel raam.

Het was puur toeval dat ik een huis huurde in een van de vreemdste gemeenschappen van Noord-Amerika. Het lag op dat slanke, uitbundige eiland dat zich pal oostelijk van New York uitstrekt – en waar, naast andere natuurlijke wonderen, twee ongebruikelijke landvormen zijn. Twintig mijl van de stad steken een paar enorme eieren, identiek van vorm en alleen gescheiden door een beleefde baai, uit in het meest getemde zoutwater van het westelijk halfrond, de grote natte kippenren van Long Island Sound. Ze zijn niet volmaakt ovaal – zoals het ei in het Columbus-verhaal zijn ze allebei platgedrukt aan het aangrenzende uiteinde – maar hun fysieke gelijkenis moet een bron van eeuwig verwondering zijn voor de meeuwen die eroverheen vliegen. Voor wie niet kan vliegen is het interessantere verschijnsel hun ongelijkheid in elk ander opzicht dan vorm en grootte.

Ik woonde in West Egg, nou ja, het minder modieuze van de twee, al is dat een oppervlakkig etiket voor het bizarre en niet gering sinistere contrast tussen hen. Mijn huis stond aan de uiterste punt van het ei, op vijftig meter van het Sound, ingeklemd tussen twee enorme panden die voor twaalf- of vijftienduizend dollar per seizoen werden verhuurd. Dat aan mijn rechterkant was een kolossaal geval naar welke maatstaf dan ook – een feitelijke nabootsing van een Hôtel de Ville in Normandië, met een toren aan één kant, splinternieuw onder een dun baardje van jonge klimop, een marmeren zwembad en meer dan veertig hectare gazon en tuin. Het was Gatsby's landhuis. Of beter gezegd, aangezien ik meneer Gatsby niet kende, een landhuis bewoond door een heer met die naam. Mijn eigen huis was een doorn in het oog, maar een kleine, en het was over het hoofd gezien, zodat ik uitzicht had op het water, een gedeeltelijk uitzicht op het gazon van mijn buurman en de troostende nabijheid van miljonairs – alles voor tachtig dollar per maand.

Aan de overkant van de beleefde baai schitterden de witte paleizen van het modieuze East Egg langs het water, en het verhaal van de zomer begint eigenlijk op de avond dat ik erheen reed om te dineren bij de Tom Buchanans. Daisy was mijn achternicht in de tweede graad, en Tom kende ik van de universiteit. En kort na de oorlog had ik twee dagen bij hen doorgebracht in Chicago.

Haar man had, naast diverse lichamelijke prestaties, een van de sterkste ends geweest die ooit football speelden in New Haven – een nationale figuur op zijn manier, een van die mannen die op hun eenentwintigste een zo scherpe, beperkte excellentie bereiken dat alles daarna naar anticlimax smaakt. Zijn familie was enorm rijk – al op de universiteit was zijn vrije omgang met geld een bron van verwijten – maar nu had hij Chicago verlaten en was op een adembenemende

manier naar het oosten gekomen: hij had bijvoorbeeld een hele stal polo-pony's meegenomen uit Lake Forest. Het was moeilijk te bevatten dat een man van mijn eigen generatie rijk genoeg was om zoiets te doen.

Waarom ze naar het oosten waren gekomen wist ik niet. Ze hadden een jaar in Frankrijk doorgebracht zonder bijzondere reden, en daarna rusteloos rondgedreven waar maar polo werd gespeeld en rijken bijeen waren. Dit was een definitieve verhuizing, zei Daisy door de telefoon, maar ik geloofde er niets van – ik had geen inzicht in Daisy's hart, maar ik voelde dat Tom eeuwig zou blijven rondwalen, een beetje weemoedig op zoek naar de dramatische onrust van een onherstelbaar football-wedstrijd.

En zo gebeurde het dat ik op een warme, winderige avond naar East Egg reed om twee oude vrienden te bezoeken die ik nauwelijks kende. Hun huis was nog weelderiger dan ik had verwacht, een vrolijk rood-wit Georgisch koloniaal landhuis dat uitkeek over de baai. Het gazon begon bij het strand en liep een kwart mijl naar de voordeur, sprong over zonnewijzers en bakstenen paden en brandende bloembedden – om ten slotte bij het huis in heldere wingerds tegen de muren op te klimmen alsof het de vaart van zijn ren niet kon stoppen. De voorgevel werd onderbroken door een rij Franse ramen, nu gloeiend van weerkaatst goud en wijd open naar de warme winderige middag, en Tom Buchanan in rijtenu stond met gespreide benen op de veranda.

Hij was veranderd sinds zijn New Haven-tijd. Nu was hij een stevige, stroblonde man van dertig, met een tamelijk harde mond en een hooghartige houding. Twee glanzende, arrogante ogen domineerden zijn gezicht en gaven hem het uiterlijk van iemand die altijd agressief vooroverleunt. Zelfs de verwijfde zwier van zijn rijkleding kon de enorme kracht van dat lichaam niet verbergen – hij leek die glimmende laarzen te vullen tot de bovenste veter spande, en je zag een grote spierbundel verschuiven wanneer zijn schouder bewoog onder zijn dunne jas. Het was een lichaam dat enorme hefboomwerking aankon – een wreed lichaam.

Zijn spreekstem, een ruwe, hese tenor, versterkte de indruk van nurksheid die hij uitstraalde. Er klonk een vleugje vaderlijke minachting in door, zelfs tegenover mensen die hij mocht – en er waren mannen in New Haven die hem hadden gehaat tot in hun diepste vezels.

'Denk maar niet dat mijn mening over deze zaken doorslaggevend is,' leek hij te zeggen, 'alleen omdat ik sterker ben en meer man dan jij.' We zaten in hetzelfde senior genootschap, en hoewel we nooit intiem waren had ik altijd het gevoel dat hij me goedkeurde en wilde dat ik hem mocht, met een soort harde, uitdagende weemoed van hemzelf.

We praatten een paar minuten op de zonnige veranda.

'Ik heb hier een mooie plek,' zei hij, terwijl zijn ogen rusteloos rondflitsten.

Hij draaide me met één arm om, liet een brede vlakke hand langs het uitzicht glijden en nam in dat gebaar een verzonken Italiaanse tuin mee, een halve hectare

diepe, prikkelende rozen en een stompnzige motorboot die tegen de getijden opbotste voor de kust.

‘Het was van Demaine, de olieman.’ Hij draaide me weer om, beleefd en abrupt. ‘Laten we naar binnen gaan.’

We liepen door een hoge hal naar een lichte, rozekleurige ruimte, broos verbonden met het huis door Franse ramen aan weerszijden. De ramen stonden op een kier en glansden wit tegen het verse gras buiten dat een stukje het huis in leek te groeien. Een bries blies door de kamer, joeg de gordijnen naar binnen aan de ene kant en naar buiten aan de andere als bleke vlaggen, draaide ze omhoog naar het berijpte bruidstaartplafond en rimpelde toen over het wijnkleurige tapijt, zoals wind dat doet op zee.

Het enige volkomen roerloze voorwerp in de kamer was een enorme bank waarop twee jonge vrouwen dreven alsof op een verankerde ballon. Ze droegen allebei wit, en hun jurken golfd en fladderden alsof ze net waren teruggeblazen na een kort vluchtje rond het huis. Ik moet een paar tellen hebben gestaan te luisteren naar het zwiepen en klappen van de gordijnen en het kreunen van een schilderij aan de muur. Toen klonk er een dreun toen Tom Buchanan de achterraamen dichtdeed en de gevangen wind in de kamer wegstierf, en de gordijnen en het tapijt en de twee jonge vrouwen zakten langzaam naar de vloer.

De jongste van de twee kende ik niet. Ze lag languit aan haar kant van de divan, volkomen bewegingloos, met haar kin een beetje opgeheven alsof ze iets in evenwicht hield dat elk moment kon vallen. Als ze me vanuit haar ooghoek zag, liet ze daar niets van merken – ik was bijna geneigd me te verontschuldigen voor de verstoring van mijn komst.

De andere, Daisy, probeerde overeind te komen – ze boog licht voorover met een gewetensvolle uitdrukking – toen lachte ze, een absurde, betoverende kleine lach, en ik lachte mee en liep de kamer in.

‘Ik ben v-verlamd van geluk.’

Ze lachte weer, alsof ze iets heel geestigs had gezegd, hield mijn hand een ogenblik vast en keek omhoog in mijn gezicht, belovend dat er niemand op de wereld was die ze liever zag. Dat was haar manier. Ze fluisterde een hint dat de achternaam van het balancerende meisje Baker was. (Ik heb horen zeggen dat Daisy’s gefluister alleen bedoeld was om mensen naar haar toe te laten buigen; een irrelevante kritiek die het niet minder charmant maakte.)

In elk geval trilden de lippen van juffrouw Baker, ze knikte me bijna onmerkbaar toe en kantelde toen snel haar hoofd weer terug – het voorwerp in evenwicht was kennelijk een beetje gewankeld en had haar geschrikt. Weer rees er een verontschuldiging op mijn lippen. Bijna elke vertoning van volledige zelfvoorziening ontlokt bij mij een stomme bewondering.

Ik keek naar mijn nicht, die vragen begon te stellen in haar lage, opwindende stem. Het was het soort stem dat het oor op en neer volgt, alsof elke zin een

melodie is die nooit meer zal klinken. Haar gezicht was droef en lieflijk met heldere dingen erin, heldere ogen en een heldere, hartstochtelijke mond, maar in haar stem zat een opwinding die mannen die om haar hadden gegeven moeilijk konden vergeten: een zingende dwang, een gefluisterd 'luister', een belofte dat ze net nog vrolijke, opwindende dingen had gedaan en dat er vrolijke, opwindende dingen zweefden in het volgende uur.

Ik vertelde hoe ik onderweg naar het oosten een dag in Chicago had doorgebracht en hoe een dozijn mensen hun groeten hadden meegegeven.

'Misschien me?' riep ze extatisch.

'De hele stad ligt er verlaten bij. Alle auto's hebben het linkerachterwiel zwart geverfd als rouwkrans, en langs de noordkust klinkt de hele nacht een aanhoudend gejammer.'

'Wat enig! Laten we teruggaan, Tom. Morgen nog!' Toen voegde ze er zonder samenhang aan toe: 'Je moet het kind eens zien.'

'Graag.'

'Ze slaapt. Ze is drie. Heb je haar nooit gezien?'

'Nooit.'

'Nou, dat moet je doen. Ze is—'

Tom Buchanan, die rusteloos door de kamer had gezweefd, bleef staan en legde zijn hand op mijn schouder.

'Wat doe je tegenwoordig, Nick?'

'Ik zit in de obligaties.'

'Bij welk huis?'

Ik noemde het.

'Nooit van gehoord,' zei hij beslist.

Dat ergerde me.

'Daar zul je nog van horen,' antwoordde ik kortaf. 'Als je in het oosten blijft.'

'O, ik blijf wel in het oosten, maak je geen zorgen,' zei hij, met een blik op Daisy en toen weer op mij, alsof hij op iets anders wachtte. 'Ik zou een verdomde idioot zijn om ergens anders te wonen.'

Op dat moment zei juffrouw Baker 'Absoluut!' met zoveel plotselingheid dat ik schrok – het was het eerste woord dat ze had gesproken sinds ik de kamer was binnengekomen. Het verraste haar kennelijk net zo als mij, want ze gaapte en stond met een reeks snelle, behendige bewegingen op.

‘Ik ben stijf,’ klaagde ze, ‘ik lig al zo lang ik me kan herinneren op die bank.’

‘Kijk niet naar mij,’ kaatste Daisy terug, ‘ik heb de hele middag geprobeerd je mee te krijgen naar New York.’

‘Nee, bedankt,’ zei juffrouw Baker tegen de vier cocktails die net uit de bijkeuken kwamen. ‘Ik ben absoluut in training.’

Haar gastheer keek haar ongelovig aan.

‘Echt waar!’ Hij sloeg zijn glas achterover alsof het een druppel op de bodem was. ‘Hoe je ooit iets voor elkaar krijgt is me een raadsel.’

Ik keek naar juffrouw Baker en vroeg me af wat ze dan ‘voor elkaar kreeg’. Ik vond het prettig naar haar te kijken. Ze was een slank meisje met kleine borsten, met een rechte houding die ze benadrukte door haar lichaam achterwaarts te werpen bij de schouders als een jonge cadet. Haar grijze, door de zon vermoeide ogen keken me met beleefde wederzijdse nieuwsgierigheid aan vanuit een bleek, charmant, ontevreden gezicht. Nu herinnerde ik me dat ik haar ergens eerder had gezien, of een foto van haar.

‘Je woont in West Egg,’ zei ze minachtend. ‘Ik ken daar iemand.’

‘Ik ken er niemand—’

‘Je moet Gatsby kennen.’

‘Gatsby?’ vroeg Daisy. ‘Welke Gatsby?’

Voor ik kon antwoorden dat hij mijn buurman was, werd het diner aangekondigd; Tom Buchanan klemde zijn gespannen arm dwingend onder de mijne en voerde me de kamer uit alsof hij een schaakstuk naar een ander vak verschoof.

Slank en loom, de handen licht op de heupen, gingen de twee jonge vrouwen ons voor naar een rozekleurige veranda die openlag naar de zonsondergang, waar vier kaarsen flakkerden op tafel in de afnemende wind.

‘Waarom kaarsen?’ protesteerde Daisy fronsend. Ze doofde ze met haar vingers. ‘Over twee weken is het de langste dag van het jaar.’ Ze keek ons stralend aan. ‘Letten jullie altijd op de langste dag van het jaar en missen hem dan? Ik let altijd op de langste dag van het jaar en mis hem dan.’

‘We moeten iets bedenken,’ gaapte juffrouw Baker, terwijl ze aan tafel ging zitten alsof ze in bed kroop.

‘Goed,’ zei Daisy. ‘Wat bedenken we?’ Ze keek me radeloos aan: ‘Wat bedenken mensen zoal?’

Voor ik kon antwoorden staarden haar ogen vol ontzag naar haar pink.

‘Kijk!’ klaagde ze, ‘ik heb me bezeerd.’

We keken allemaal – de knokkel was zwart en blauw.

‘Jij hebt het gedaan, Tom,’ zei ze beschuldigend. ‘Ik weet dat je het niet expres deed, maar je hebt het wel gedaan. Dat overkomt me nu omdat ik met zo’n bruuft ben getrouwd, een grote, logge, lomp fysiek specimen van een—’

‘Ik haat dat woord “logge”,’ wierp Tom geprikkeld tegen, ‘zelfs in een grap.’

‘Logge,’ hield Daisy vol.

Soms praatten ze tegelijk, op een onopvallende manier en met een plagerige luchtigheid die nooit echt geklets werd, koel als hun witte jurken en hun onpersoonlijke ogen zonder enig verlangen. Ze waren er, en ze accepteerden Tom en mij, met alleen een beleefde, prettige inspanning om te vermaken of vermaakt te worden. Ze wisten dat het diner straks voorbij zou zijn en iets later de avond ook, achteloos opgeborgen. Het verschilde scherp met het westen, waar een avond van fase naar fase werd gejaagd naar zijn einde, in een voortdurend teleurgestelde verwachting of in pure nerveuze angst voor het moment zelf.

‘Jij maakt dat ik me onbeschaafd voel, Daisy,’ bekende ik bij mijn tweede glas kurkachtige maar indrukwekkende claret. ‘Kunnen we niet over gewassen praten of zoiets?’

Ik bedoelde er niets bijzonders mee, maar het werd onverwacht opgepakt.

‘De beschaving valt uiteen,’ barstte Tom gewelddadig los. ‘Ik ben een verschrikkelijke pessimist geworden over alles. Heb je De opkomst van de gekleurde rijken gelezen van die Goddard?’

‘Nee,’ antwoordde ik, nogal verrast door zijn toon.

‘Nou, het is een prachtig boek, iedereen zou het moeten lezen. Het idee is dat als we niet oppassen het blanke ras zal – volkomen ondergaan. Het is allemaal wetenschappelijk, het is bewezen.’

‘Tom wordt erg diepgaand,’ zei Daisy met een uitdrukking van onnadenkende droefheid. ‘Hij leest diepe boeken met lange woorden. Hoe heette dat woord ook al—’

‘Deze boeken zijn allemaal wetenschappelijk,’ hield Tom ongeduldig vol, met een blik op haar. ‘Die kerel heeft alles uitgewerkt. Het is aan ons, het dominante ras, om op te passen, anders krijgen die andere rassen de macht.’

‘We moeten ze neerdrukken,’ fluisterde Daisy, fel knipogend naar de gloeiende zon.

‘Je zou in Californië moeten wonen—’ begon juffrouw Baker, maar Tom onderbrak haar door zwaar in zijn stoel te schuiven.

‘Het idee is dat wij Noord-Europeanen zijn. Ik ben het, en jij bent het, en jij bent het, en—’ Na een miniem aarzelen nam hij Daisy op met een lichte knik, en ze